

Door het vuur voor de armen

Door het vuur voor de armen
Oudste getuigenissen over Laurentius
Hans van Reisen (red.)

Met bijdragen van Arie Akkermans, Ton Hilhorst, Carolien Hilhorst-Boink,
Vincent Hunink, Hans Tevel

ISBN 978 94 6036 213 2

NUR 700, 704, 728

Trefwoord: theologie, kerkgeschiedenis, pastoraat, spiritualiteit

Copyright © 2015: DAMON, Budel

Copyright © 2015: Augustijns Instituut, Eindhoven

Deze uitgave is financieel mede mogelijk gemaakt
door de Stichting voor Oudchristelijke Studiën

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd
en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op
welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van
artikel 16B Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, St.b. 351, zoals
gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, St.b. 471 en artikel 17 Auteurswet
1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen
aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het
overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en
andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de
uitgever te wenden.

Afbeelding cover: Laurentius als martelaar; glas-in-lood paneel, ca 1180
afkomstig uit de Christ Church Cathedral in Canterbury (UK) in museum The
Cloisters in New York (USA).

Zetwerk: CO2 Premedia bv

Realisatie: Uitgeverij DAMON bv

Door het vuur voor de armen

Oudste getuigenissen over Laurentius

Hans van Reisen (red.)

Met bijdragen van
Arie Akkermans
Ton Hilhorst
Carolien Hilhorst-Boink
Vincent Hunink
Hans Tevel

DAMON

Het *Augustijns Instituut* is opgericht op 30 augustus 1989 door de Nederlandse Provincie van de Orde der Augustijnen. Het instituut heeft als doel om de belangstelling voor en de bestudering van Augustinus' spiritualiteit in het Nederlands taalgebied te stimuleren.

Augustijns Instituut
Augustijnendreef 15
NL - 5611 CS Eindhoven
telefoon: (0031) (0)40 2463014
fax: (0031) (0)40 2453562
www.augustinus.nl
e-mail: info@augustinus.nl

Inhoud

Inleiding	7
Wie is Laurentius?	8
Invloed	9
Ambrosius	12
Prudentius	13
Augustinus	14
Petrus Chrysologus	17
Leo de Grote	17
Maximus van Turijn	18
Gregorius van Tours	19
Johannes de Voragine	20
Beeld van Laurentius	21

HANS VAN REISEN

Verantwoording van de afbeeldingen	23
------------------------------------	----

Ambrosius

<i>De officiis 1,205-207 Een bijzonder gevecht</i>	24
<i>De officiis 2,140-141 Een schat in aarden potten</i>	27

VERTALING ARIE AKKERMANS

Prudentius

<i>Liber Peristefanon 2 Hymne op Laurentius</i>	29
---	----

VERTALING VINCENT HUNINK

Augustinus

<i>Sermo 302 Doe wat goed is en de overheid zal u prijzen</i>	52
<i>Sermo 303 Karren vol armen</i>	74
<i>Sermo 304 Koude vlammen</i>	78
<i>Sermo 305 Luisteren naar de eerste graankorrel</i>	84
<i>Sermo 305A Niet te zwaar, maar ook niet te oppervlakkig</i>	90

VERTALING ARIE AKKERMANS E.A.

Iohannis euangelium tractatus 27,12: Verblijf in de Heer 108

VERTALING HANS TEVEL

Petrus Chrysologus

Sermo 135 Bidden om navolgers 110

VERTALING ARIE AKKERMANS

Leo de Grote

Tractatus 85 Buitengewone geestkracht 114

VERTALING ARIE AKKERMANS

Maximus van Turijn

Sermo 4 Vuur van buiten en vuur van binnen 119

Sermo 24 Een echt mosterdzaadje 123

VERTALING ARIE AKKERMANS

Maximus II van Turijn

Homilia 74 Wees niet bedroefd 127

Homilia 75 Onschuldig door eenvoud, sterk door moed 130

Homilia 76 Een nieuwe David 134

VERTALING ARIE AKKERMANS

Gregorius van Tours

Miracula 1,42 (41) Een wonderbare balk 137

VERTALING VINCENT HUNINK

Jacobus de Voragine

Legenda aurea 113 Sint Laurentius, martelaar 140

VERTALING TON HILHORST EN CAROLIEN HILHORST-BOINK

Over de medewerkers aan deze bundel 166

*Hymne op Laurentius*¹

I

Bakermat van tempels, ROME,
thans aan Christus toegewijd,
u wint nu met Laurentius
glansrijk van barbaarse riten.

Trotse vorsten was u de baas,
u hield de volkeren in toom,
maar nu legt u uw macht ook op
aan monstrueuze afgodsbeelden.

Dát ontbrak nog aan de roem en
glorie van de toga-stad:
het woeste heidendom getemd
de vuige Jupiter aan banden,

en dat niet door brute kracht
van oude helden of Caesaren,
maar door bloederijke strijd
van martelaar Laurentius.

1 Tekst: Aurelius Prudentius Clemens (348-413), *Carmina*, Turnhout 1966 (= CCSL 126), 257-277.

Gewapend vocht in hem Geloof
 met volle inzet van haar bloed,
 vernielde door haar dood de dood
 en gaf zich voor de eigen zaak.

30

Die feiten waren al voorspeld
 door priester Sixtus aan het kruis,
 toen hij Laurentius in tranen
 onder bij dat kruis zag staan.

[25] “Niet doen!” zo zei hij, “huil niet om
 mijn heengaan, niet verdrietig zijn!
 Broeder, ik ga voor, maar jij,
 jij zult mij volgen. Overmorgen.”

Zo voorzegde hij diens roem.
 Het waren Sixtus' laatste woorden
 en ze kwamen uit. De zege
 volgde op exact die dag.

Met welke woorden, welke lof
 kan ik zijn stervensloop beschrijven?
 Hoe zijn lijdensweg bezingen
 in een mooi en waardig lied?

II

Als eerste van het zevental²
 dat het meest nabij het altaar staat,
 als hooggeplaatst diaken die ook
 uitstak boven heel de rest,

2 Voor de instelling van deze groep mannen, vgl. Hnd 6,1-6.

beheerde hij de heilige kluis,
de schatkist van het hemels huis.
Getrouw hanteerde hij de sleutels
om te geven van die gaven.

31

Maar de stadsprefect, een dienaar
van de wrede vorst, op zoek
naar goud en bloed, heeft honger:
honger naar het grote geld.

Hoe krijgt hij nu die weggeborgen
[50] sommen boven tafel? Ja,
daar ligt natuurlijk heel erg veel,
het zijn vast stapels, hopen, massa's!

Als Laurentius gekomen
is (hij is direct ontboden),
volgt de vraag: waar is die kas,
die bergen fonkelende munten?

“Altijd hoor ik jullie klagen,”
zegt de magistraat. “Wij zijn
'bloeddorstig' en 'onnodig hard'
wanneer wij christenen vervolgen.

Kijk! Mijn oordeel nu is kalm,
geen spoor van heftige emotie.
Vriendelijk en rustig vraag ik
wat jij zelf zou moeten geven.

Binnen jullie ceremonies
loopt het, naar verluidt, aldus
dat jullie priesters offers brengen
middels luxe gouden bekens.

En van zilver zijn de schalen
waar het heilig bloed in dampst,
en gouden kandelaars verlichten
nachtelijke rituelen.

32

Niets liever willen broeders,
horen wij voortdurend zeggen,
[75] dan hun huis verkopen en
de koopsom storten in die kas!

Voorvaderlijke landerijen
bruut verpatst: de erfgenamen
zuchten, staan met lege handen
door de 'vroomheid' van hun ouders.

Alles wordt dan weggestopt
in hoekjes van de kerken. Dít
geldt kennelijk als hoogst geloof:
je eigen lieve kroost uitkleden...

Lever thans die schatten uit,
die vrucht van machinaties, al dat
geld dat achter slot en grendel
in die donkere holen ligt.

Dat vraagt het algemeen belang,
de fiscus, de publieke zaak:
het geld moet dienen voor soldij
en zo tot steun zijn van de keizer.

Luidt de christelijke leer niet
'ieder steeds het zijne geven'?
Kijk, des keizers 'zijne' is
zijn beeltenis op elke munt.

Dus wat des keizers is, geef dat
de keizer.³ Een terecht verzoek,
want kom, heeft jullie God zich ooit
[100] op mensenmunten afgebeeld?

33

Nee, toen Hij bij de mensen aankwam,
bracht Hij geen dukaten mee.
Hij had geen beurs, geen portefeuille
Lessen gaf Hij slechts in woorden.

Maak die reputatie waar
die jullie steeds zo luidkeels claimen:
geef gewillig al je geld
en wees voortaan *in woorden* rijk!"

Geen onvertogen woord spreekt dan
Laurentius, hij protesteert niet
maar lijkt juist geheel bereid
en knikt gehoorzaam 'goed, akkoord'.

"Jazeker," zegt hij, "onze kerk
is rijk, dat wil ik niet ontkennen.
Groot bezit heeft zij, veel goud,
de rijkste is zij van de wereld.

Zelfs Augustus op zijn troon,
wiens naam op alle munten staat,
is op geen stukken na zo dikwijls
afgebeeld in zilverlingen.

3 Vgl. Mt 15,21, Mc 12,17 en Lc 20,25.

Ja, ik open met plezier
de schatkist van die rijke godheid:
alles haal ik voor de dag
wat Christus heeft aan kostbaarheden.

34

[125] Eén ding echter vraag ik u
met nadruk: gun mij wel wat tijd,
zodat ik mijn belofte des te
beter nog vervullen kan.

Want eerst leg ik een hele lijst
van Christus' eigendommen aan.
Dan tel ik alles voor u op
en meld u het totaalbedrag.”

De stadsprefect is blij, hij glundert,
gloeit van hoop, van gretigheid:
geweldig! prachtig! Of het goud al
veilig binnen is in huis...

De afspraak wordt: drie dagen tijd.
Laurentius wordt uitgezwaaid en
mag vertrekken, borg voor zichzelf
en tevens voor die grote winst.

Drie dagen loopt hij door de straten
en verzamelt alle zwakken,
alle arme bedelaars, en
maakt ze tot één grote groep.

Daar gaat een man die beide ogen
missen moet, hij steekt zijn stok
vooruit om zo zijn wankelende
tred nog enigszins te leiden.

Hier een groepje invaliden:
[150] kijk, een mankepoot, een éénbeen
met een stomp, een vent met ongelijke
benen, hinkend, strompelend.

35

En links een zieke vol met zweren,
etter druipt van heel zijn lijf,
rechts een lamme met een arm
doelloos hangend aan de schouder.

Dat soort mensen zoekt hij op,
de vaste klanten van de kerk
die zij als moeder steeds blijft voeden.
Ach, hij kent ze zelf nog goed.

Hij monstert allen, een voor een,
noteert getrouw de namen en
groepeert zijn troepen in een lange
linie. Midden voor de kerk.

III

Intussen was de afgesproken
tijd voorbij. De rechter hield het
niet meer uit en eiste happig
boter bij de vis. Meteen!

“Mijnheer,” begint de martelaar,
“wanneer u meekomt kunt u heel die
schat aanschouwen. Onze God is
rijk in wat hem heilig is.

U zult het zien: de grote ruimte
glinsterend van gouden vaatwerk,
[175] ruime colonnaden dicht
bepakt met edele metalen!”

36

Graag natuurlijk. Hij loopt mee
tot bij de ingang van de kerk.
En daar? Daar staan de scharen armen,
zwermen pover uitzierend volk.

Er rijst een golf van bedel-vragen...
Huiver bij de stadsprefect,
verbijstering. Hij draait zich naar
Laurentius. Met grimmige blik.

Maar deze zegt: “Wat dreigt u mij?
Hoezo dat tandenknarsen? Is er
iets verkeerd soms? Vindt u dit
verachtelijk en waardeloos?

Dat goud waarnaar u zoveel dorst heeft
komt uit uitgegraven puin en
slaven moeten het voor straf
in ongezonde mijnen delven,

of het zit in troebel water
van rivieren vol met zand,
zodat men het moet raffineren
om het slijk eraf te krijgen.

Goud doet alle schaamte wijken
goud tast alle onschuld aan:
de vrede sneuvelt, eer verdwijnt,
[200] ja zelfs de wetten vallen weg.

Waarom verheerlijkt u dit gif,
dit uiterlijk vertoon? Is dat nu
zoveel waard? Het wáre goud,
dat is het Licht, dat is de mensheid!

37

Kinderen van het Licht zijn zij
wier lichaam zwak en wankel staat
(zo leidt fysieke kracht en sterkte
niet tot opgeblazen ego's!).

Teistert ziekte iemands lijf,
dan is zijn geest daardoor actiever,
is het lijf robuust en sterk,
dan tast dat juist de denkkraft aan.

Wanneer het hete bloed zijn gloed
aan kwalen kwijtraakt en verzwakt,
verzuurt, dan kan zijn energie
niet langer uitgaan naar de zonde.

Heb ik zelf de keus? Geef mij maar
onbeschrijfelijke pijn in
bruut gebroken leden, als ik
binnenin maar zuiver leef.

Want leg die gruwelijke plagen
nu eens naast elkaar. Wat is
het ergste? Ziekte van het vlees?
Of zweren op je ziel en geest?

[225] Die hulpbehoevenden van ons
zijn innerlijk juist welgevormd:
het is de schoonheid van de onschuld,
die ook vrij van onrust is.

Maar jullie fitte topfiguren
lijden onderhuids aan lepra,
lopen mank door bijgeloof
en zijn door hun illusies blind.

38

Van ieder van die grote mannen
die furore maakt bij jullie
zal ik laten zien: hij staat nog
zwakker dan mijn armste arme.

Pronkend in zijn zijden kleren,
pralend op zijn luxewagen
is hij innerlijk verkankerd,
aangetast door blank vergif.

Bij hem daar staan de handen krom:
hij slaat ze gretig in elkaar,
de nagels strak aaneen, als klauwen
klappend en totaal verkramp.

En hij hier loopt zijn lusten na
en jaagt op meiden, zo op straat.
Maar wie bij hoeren bedelt raakt
bezoedeld door hun ranzigheid.

Of neem zo'n carrièremaker,
[250] hunkerend naar roem. Is die niet
overmand door koorts? En dol
door wat er in zijn aders brandt?

En wie zijn mond niet houden kan
en graag geheimen prijsgeeft lijdt daar
merkbaar onder. O, het jeukt en
kriebelt in zijn hart en hoofd!

Wat zou ik hier nog spreken over
zwellingen van jaloezie?
Of over etterende zweren
kloppend van kwaadaardigheid?

39

Of over ú? U staat in Rome
aan het roer maar dient niet God,
de Eeuwige, maar vuile duivels:
daardoor bent u echt *beroerd*.

De mensen die u nu veracht,
die u verfoeit en niet wilt zien,
die leggen snel hun aangetaste
lichaam af en worden heel:

hun lang bedorven vlees verdwijnt,
zodat ze eindelijk bevrijd zijn
en dan prachtig kunnen stralen
in hun Vaders hoge huis,

niet als vervuilde invaliden
(want dat lijken ze maar even)
[275] maar gehuld in glanzend purper
en met gouden kronen op.

Die 'grote namen van de wereld'
zou u *dán* eens moeten zien!
De 'machtigen der aarde' zou u
dán eens moeten inspecteren!

Lompen zou u zien en vodden,
vieze druppelende neuzen,
volgekwijlde kinnen, rood
doorlopen en ontstoken ogen...

Niets zo smerig als een zondaar,
niets zo aangetast of rot.
Zijn wonden blijven altijd rauw:
een putlucht erger dan de hel.

40

De zielen die in mooie lijven
steeds zo'n groot genoeg schepten,
worden zelf, de rollen zijn dan
omgedraaid, afzichtelijk.

Welnu, zie hier de gouden munten
die ik onlangs heb beloofd:
ze houden stand bij brand en rampen,
dieven pakken ze niet weg.

Ik doe er edelstenen bij,
want Christus is bepaald niet arm:
fraai schitterende stenen die de
[300] luister zijn van deze tempel.

Kijk: u ziet gewijde maagden
en ook ongeschonden vrouwen,
die hun eerste man verloren
en sindsdien geen tweede kenden.

Ja, het halssnoer van de kerk,
haar edelstenen, dat zijn zij.
Aldus getooid behaagt zij Christus,
deze rijkdom siert haar hoofd.

Hier heeft u dus uw sommen gelds.
Kom, neem ze aan en tooi de stad
van Romulus ermee. Verrijk zo
én de keizer én uzelf."

“Uitgelachen worden wij hier!”
roept de stadsprefect dan. Razend.
“Trucjes! Malle metaforen!
En die gek is nog in leven?”

41

Rotzak! Dacht jij straffeloos
mij hier met poppenkast en onzin
om de tuin te kunnen leiden?
Voer jij hier komedie op?

Is dit nu jouw gevoel voor humor:
mij op grappen te vergasten?
mij bespotten, is dat leuk?
Je flauwe geintjes gelden *mij*?

[325] De *fasces* maken kennelijk
geen indruk meer en werken niet.
Ze zijn hun scherpte kwijtgeraakt
door mild en vriendelijk beleid.

Jij zegt: ‘Ik zal gewillig sterven,
doodgaan is wat martelaren
wensen!’ O dat waanidee...
Zo denken jullie, weten wij.

Maar ook al wil je nog zo graag,
ik bied voor jou geen snelle dood
geen korte route, nee, ik laat je
echt niet heengaan met één klap.

Ik hou je leven vast, verleng het
middels eindeloze straffen,
sterven laat ik jou gestaag
met trage, langgerekte pijnen.

Strooi die kooltjes maar vast uit!
 Ze mogen niet te vurig worden,
 anders vat zijn koppig hoofd nog
 vlam of vliegt zijn hart in brand.

42

Die felle hitte moet eraf,
 ze moeten op een lager pitje
 rustig zijn geschroeide leden
 laten sudderen en braden...

Prima dat de grote leider
 [350] van die bende nu gepakt is.
 Hij zal hier het voorbeeld zijn
 van wat de rest te vrezen heeft.

Vooruit, bestijg die stapel hout,
 je hebt je bedje wel verdiend!
 Bestrijd je daar nog dat mijn god
 Vulcanus echt bestaat? Mij best.”

IV

Terwijl de stadsprefect zo spreekt
 verschijnen barse beulen die de
 martelaar ontkleden, boeien
 en hem binden op het hout.

Een schitterende glans komt over
 zijn gezicht, zijn lichaam straalt,
 zoals ooit bij de wettenbrenger
 na diens terugkeer van de berg:

zijn aanblik deed destijds de joden
schrikken, die door goud en kalf
bezoedeld toen voor God verbleekten
en hun ogen neersloegen.⁴

43

Zo ook straalde het gezicht
van Stefanus in roem en glorie,
toen hij in zijn stenenregen
naar de open hemel keek.⁵

Laurentius' verlicht gelaat
is goed te zien, ook verderop,
[375] voor pas gedoopte broeders die,
weer rein, voor Christus vatbaar zijn.

De blinde goddelozen echter,
wier gezicht met dikke lagen
donkere nacht ligt afgedekt,
die zien maar niet wat helder schijnt

als in Egypte bij de plaag:
barbaren werden in die tijd
tot duisternis veroordeeld, maar
de joden zagen volop licht.⁶

Verskillend is het oordeel tevens
over hoe zijn schroeiend vlees
ruikt: als baklucht voor de een,
exquis aroma voor de ander.

4 Vgl. Ex 34,29-35.

5 Vgl. Hnd 7,55-56

6 Vgl. Ex 10,23.

Eén en dezelfde geur doet zo
de zinnen heel verschillend aan:
als wreker hakt hij in op neuzen
ofwel streelt ze overheerlijk.

44

Zo vult God, het eeuwig vuur
- want ja, het ware vuur is Christus -
zelf de goeden met zijn licht
en laat Hij alle slechten branden.

Als Laurentius aanhoudend
aan één zijde is geblakerd
neemt hij zelf het woord en richt
[400] een korte toespraak tot zijn rechter.

“Draai mijn lichaam nu maar om,
die kant is wel genoeg gebraden.
Kijk eens wat uw hete god
Vulcanus daar heeft klaargemaakt.”

De stadsprefect gelast de man
te draaien. Deze zegt dan: “Gaar!
Probeer! Hoe is mijn vlees het lekkerst?
Goed doorbakken of *saignant*?”

Die woorden zei hij voor de grap.
Maar daarna blikte hij ten hemel,
zuchtte diep en bad vanuit
een groot erbarmen met de stad.

“O Christus,” sprak hij, “ene naam,
o kracht en luister van de Vader,
Gij, de schepper van hemel en aarde
alsook stichter dezer muren,

Gij die Rome's scepter plaatste
op de hoogste top, de wereld
dienen liet aan Romulus
en voor zijn wapens wijken deed,

45

om alle volken, zo verschillend
in karakter en cultuur,
in taal en godsdienst, onder één
wettenstelsel te bedwingen...

[425] - Zie, de ganse mensheid heeft zich
achter Remus' rijk geschaard!
En bij die bonte variatie
is de taal, het denken één.

Dit was ook voorbestemd: zo kon
het christendom zijn recht doen gelden
over heel de wereld, alle
landen hecht aaneen verbinden. -

...geeft U, Christus, uw Romeinen
dat hun stad, waardoor U allen
één van godsdienst hebt gemaakt,
nu zelf ook *christelijk* mag zijn.

Nu alle ledematen samen
zich tot één geloof verenigen,
en de wereld onderdanig
buigt, nu moet het hoofd ook buigen.

Kijk hoe ver uiteen gelegen
landen één genade vinden!
Romulus moet zich bekeren,
Numa komen tot geloof!

De dwaalleer die van Troje kwam
verdwaast nog altijd de Senaat,
die op geheime altaars offert
voor de penaten van weleer.

46

En Janus met zijn twee gezichten
[450] eert men en ook Sterculus, o
moet ik al die gruwels noemen?
en men viert het Saturnus-feest.

Ach, Christus, wis die schande uit!
En zend uw engel Gabriël,
opdat Aeneas' dolend, blind
geslacht de ware God erkent.

Dat hopen wij, en voor die hoop
bestaat intussen alle reden:
twee apostel-prinsen hebben
thans de macht in deze stad.

De een beroept de heidenen,
de ander heeft de eerste stoel
en opent de hem toevertrouwde
poorten van de eeuwigheid.

Scheer je weg nu, god van ontucht,
incestpleger Jupiter!
Laat Rome vrij, ontvlucht haar volk,
dat nu bezit van Christus is.

Het bloed van Petrus drijft jou uit
en Paulus bant jou uit de stad.
De daad waarvoor je Nero hebt
gewapend breekt je lelijk op!

In later tijden, zo voorzie ik,
komt een vorst die God wil dienen
[475] en die vuile rituelen
niet in Rome laat bestaan.

47

De tempels sluit hij keihard af,
hun luxe deuren barricadeert hij
en hun godverlaten toegang
wordt versperd met bronzen grendels.

Dan pas gaan de marmerbeelden
stralen, vrij van alle bloed,
en zonder schuld zijn dan de bronzen,
die nu afgodsbeelden zijn.”

Tot zover sprak hij, en tot zover
zat hij in zijn aardse boeien
vast: zijn geest brak gretig uit
en ging zo met de woorden mee.

Een aantal senatoren nam
zijn dode lichaam op de schouders.
Juist zijn durf en vrijheid had hen
Christus' gunsten leren zoeken,

en hun diepste innerlijk
was aangeraakt, ineens, door liefde
voor de hoogste God, waardoor ze
al hun oude fratsen haatten.

V

48

Sinds die dag verflauwde heel die
walgelijke godencultus.

Minder volk gaat naar de tempels,
[500] drukte juist bij Christus' huis.

Aldus Laurentius' gevechten.
Zonder zelf het zwaard te heffen
kaatste hij het wapen terug
waarmee hij eerder was bedreigd.

De duivel dacht van Gods getuige
makkelijk te kunnen winnen,
maar hij raakte zelf doorboord en
viel en ligt voorgoed gevloerd.

De sterfdag van die martelaar
is meer de sterfdag van de tempels!
Vesta zag haar oude geesten
nu verlaten. Straffeloos.

Romeinen die bij Numa's beker
vroeger baden trekken nu
en masse naar Christus' kerk en zingen
hymnen voor de martelaar.

En ook de beste senatoren,
ooit de ergste afgodspriesters,
kussen nu de drempels van
apostelen en martelaars.

Families van de hoogste adel
komen nu hun liefsten brengen:
hooggeboren telgen worden
opgedragen aan de kerk.

49

[525] Een man ooit uitgedost als “priester”
krijgt het teken van het kruis.
En in uw kerk, Laurentius,
treedt binnen een Vestaalse maagd.

O drie-, vier- zevenmaal gelukkig
al wie nu in Rome woont
en dikwijls dichtbij u kan komen
en de rustplaats van uw botten.

Ja, het staat hem vrij aldaar te
knielen, tranen te vergieten,
zich ter aarde neer te storten,
zachtjes een gebed te doen...

Maar wij? Wij zitten afgescheiden
door de Spaanse Ebro, achter
twee gebergten (Cottische Alpen
en besneeuwde Pyreneeën),

waar wij nauwelijks beseffen
hoeveel rijkdom Romes bodem
heeft aan heiligen, hoezeer zij,
rijk aan graven, groeit en bloeit.

Maar wij, die al dat goeds hier missen
en de sporen van het bloed
niet kunnen zien met eigen ogen,
richten onze blik ten hemel.

Zó bezien wij dan uw passie,
[550] heilige Laurentius:
uw lichaam troont hier op de aarde
maar uw geest woont hemelhoog.

50

Daarboven hebt u burgerrechten
in die weergaloze stad
en draagt u eredecoraties
in de eeuwige senaat.

Ik zie het voor me! O, hij fonkelt
met juwelen, aangewezen
door het eeuwigdurend Rome
tot haar Consul aller tijden.

Grote macht bekleedt u daar,
enorme taken zijn uw deel:
het enthousiasme van de burgers
om uw gunsten laat het zien!

Wat ieder in gebed verlangt
wordt tot zijn groot geluk verleend.
Men vraagt, men lacht en spreekt erover,
niemand wordt teleurgesteld.

U staat, zo lijkt het, altijd klaar
voor al uw telgen uit de stad.
U houdt ze aan uw borst en voedt ze
met uw vaderlijke liefde.

VI

Luister toch ook, Christus' sieraad,
naar een klein provinciedichter,
[575] als die opbiecht wat zijn hart
bezwaart en zegt wat hij misdeed.

51

Ik weet, hij is het echt niet waard
dat Christus zelf hem zou aanhoren
maar genezen kan hij toch
op voorspraak van de martelaars!

Verhoor dan dit gebed van Christus'
schuldenaar *Prudentius*.
En maak hem, slaaf hier van zijn lijf,
van alle aardse boeien vrij.

VERTALING VINCENT HUNINK